

NHIỆT LIỆT CHÀO MỪNG QUÝ THẦY,
CÔ
VỀ DỰ TIẾT HỌC
NGŨ VĂN 8

Kiểm tra bài cũ :

Nêu đặc điểm hình thức,
chức năng của câu phủ định.
Cho ví dụ.

- Câu phủ định là câu có những từ ngữ phủ định nh: không, chẳng, chả, cha, không phải (là), chẳng phải(là), đâu có phải(là), đâu(có)...

- Câu phủ định dùng để:

+ Thông báo, xác nhận không có sự vật, sự việc, tính chất, quan hệ nào đó (câu phủ định miêu tả).

+ Phản bác một ý kiến, một nhận định (câu phủ định bác bỏ).

HÀNH ĐỘNG NÓI

I. Hành động nói là gì?

1. Ví dụ: (SGK- Trang 62)

Mẹ con Lí Thông đang ngủ, bỗng nghe tiếng gọi cửa. Ngõ là hồn oan của Thạch Sanh hiện về, mẹ con hấn hoảng sợ, van lạy rối rít. Khi Thạch Sanh vào nhà kể cho nghe chuyện giết chằn tinh, chúng mới hoàn hồn. Nhưng Lí Thông bỗng nảy ra kế khác. Hấn nói:

- Con trăn ấy là của vua nuôi đã lâu. Nay em giết nó, tất không khỏi bị tội chết. Thôi, bây giờ nhân trời cha sáng em hãy trốn ngay đi. Có chuyện gì để anh ở nhà lo liệu.

- Thạch Sanh lại thật thà tin ngay. Chàng vội vã từ giã mẹ con Lí Thông, trở về túp lều cũ dới gốc đa, kiếm củi nuôi thân.

(Thạch Sanh)

Lời của Lý Thông

Con trăn ấy là của vua nuôi đã lâu. Nay em giết nó, tất không khỏi bị tội chết. Thôi, bây giờ nhân trời cha sáng em hãy trốn ngay đi. Có chuyện gì để anh ở nhà lo liệu.

HÀNH ĐỘNG NÓI

I. Hành động nói là gì?

1. Ví dụ: (SGK- Trang 62)

2. Kết luận:

- Mục đích: Lí Thông đuổi Thạch Sanh đi nhằm cướp công của Thạch Sanh.

- Câu nói thể hiện: *“Thôi, bây giờ nhân trời chưa sáng em
Lí Thông đạt được mục đích.
hãy trốn ngay đi.”*

*“Chàng Lý Thông từ chối việc cướp công Thạch Sanh và trở về tẩn lều cũ
Lí Thông thực hiện được mục đích này bằng
dưới gốc đa, kiếm củi nuôi thân.”*
Phương tiện lời nói.

-> Lời nói của Lí Thông là một hành động vì nó có tính mục đích.

=> **Hành động của Lí Thông là hành động nói.**

HÀNH ĐỘNG NÓI

Ghi nhớ 1: Hành động nói là hành động được thực hiện bằng lời nói nhằm mục đích nhất định.

HÀNH ĐỘNG NÓI

I. Hành động nói là gì?

1. Ví dụ: (SGK- Trang 62)

2. Kết luận

II. Một số kiểu hành động nói thông gặp

1. Ví dụ: (SGK- Trang 62,63)

HÀNH ĐỘNG NÓI

*VD 1: Xác định mục đích của hành động nói:

Lời của Lý Thông	Mục đích
– (1) Con trăn ấy là của vua nuôi đã lâu. _____→	trình bày
(2) Nay em giết nó, tất không khỏi bị tội chết. _____→	đe dọa
(3) Thôi, bây giờ nhân trời chưa sáng em hãy trốn đi ngay đi. _____→	điều khiển
(4) Có chuyện gì để anh ở nhà lo liệu. _____→	hứa hẹn

HÀNH ĐỘNG NÓI

*VD 2: Sgk/ 63 Chỉ ra các hành động nói trong đoạn trích sau và cho biết mục đích của mỗi hành động. (Thảo luận 5p)

Cái Tí cha hiểu hết ý câu nói của mẹ, nó xám mặt lại và hỏi bằng giọng luống cuống:

- Vậy thì bữa sau con ăn ở đâu ?

Điểm thêm một “giây” nước nỡ, chị Dậu ngó con bằng cách xót xa:

- Con sẽ ăn ở nhà cụ Nghị thôn Đoài.

Cái Tí nghe nói giây nãy, giống nh sét đánh bên tai, nó liệng củ khoai vào rổ và òa lên khóc.

(...) Chừng nh lúc nãy thấy bắt cả chó lớn, chó con, cái Tí vẫn tưởng những con vật ấy sẽ đi thế mạng cho mình, cho nên nó đã vững dạ ngồi im. Bây giờ nghe mẹ giục nó phải đi, nó lại nhếch nhác, mếu khóc:

- U nhất định bán con đây ư? U không cho con ở nhà nữa ư? Khốn nạn thân con thế này! Trời ơi!...

(Ngô tất Tố, Tắt đèn)

HÀNH ĐỘNG NÓI

Xác định mục đích của hành động nói:

hành động nói	Mục đích
– <i>Vậy thì bữa sau con ăn ở đâu?</i> →	hỏi
– <i>Con sẽ ăn ở nhà cụ Nghị thôn Đoài.</i> →	báo tin
– <i>U nhất định bán con đấy ư? ... Khốn nạn thân con thế này! Trời ơi!...</i> → .	bộc lộ cảm xúc

HÀNH ĐỘNG NÓI

- (1) Ông lão ơi!
- (2) Ông sinh phúc thả tôi trở về biển khơi.
- 3. Tôi sẽ xin đền ơn ông, ông muốn gì cũng được.

LỜI CÁ VÀNG

Hành động nói	Mục đích
câu 1 →	Bộc lộ cảm xúc
câu 2 →	Điều khiển
câu 3 →	Hứa hẹn

ÔNG LÃO ĐÁNH CÁ VÀ CON CÁ VÀNG

HÀNH ĐỘNG NÓI

Bài tập nhanh: Xác định hành động nói và mục đích nói trong những câu sau (đoạn trích Lão Hạc - Sgk/ 64)

Hành động nói	Mục đích
<i>“Cậu vàng đi đời rồi , ông giáo ạ!”</i> , <i>Bán rồi, họ vừa bắt xong”</i>	Báo tin
<i>Cụ bán rồi?; “thế nó cho bắt à? ”</i>	Đề hỏi
<i>Khốn nạn... Ông giáo ơi!...</i>	Bộc lộ cảm xúc
Các câu còn lại	Trình bày

Một số kiểu hành động nói thường gặp

Hành động nói	Mục đích
Hành động hỏi	<i>Hỏi, rủ rê</i>
Hành động trình bày	<i>Thông báo, nêu ý kiến, tả, kể</i>
Hành động điều khiển	<i>Yêu cầu, đề nghị, đe dọa</i>
Hành động hứa hẹn	<i>Hứa hẹn</i>
Hành động bộc lộ cảm xúc	<i>Bộc lộ cảm xúc</i>

HÀNH ĐỘNG NÓI

Ghi nhớ 2:

Ngời ta dựa theo mục đích của hành động nói mà đặt tên cho nó. Những kiểu hành động nói thông gặp là hỏi, trình bày (báo tin, kể, tả, nêu ý kiến, dự đoán,...), điều khiển (câu khiến, đe dọa, thách thức,...), hứa hẹn, bộc lộ cảm xúc.

HÀNH ĐỘNG NÓI

Bài tập mở rộng:

A. Cậu vừa đi du lịch về đây à?

B. Gật đầu.

A. Có vui không?

B. Lắc đầu.

Em hãy cho biết đoạn văn trên có những hành động nói nào?
→ Có hành động hỏi và hành động gật đầu, lắc đầu (xác nhận và bác bỏ).

→ Như vậy hành động nói có thể diễn ra bằng lời nói tương ứng với các kiểu câu, cũng có thể bằng cử chỉ, điệu bộ, nhưng dạng điển hình của hành động nói vẫn là bằng lời nói.

HÀNH ĐỘNG NÓI

Ghi nhớ:

Hành động nói là hành động đọc thực hiện bằng lời nói nhằm mục đích nhất định.

Người ta dựa theo mục đích của hành động nói mà đặt tên cho nó. Những kiểu hành động nói thông gặp là hỏi, trình bày (báo tin, kể, tả, nêu ý kiến, dự đoán,...), điều khiển (câu khiến, đe dọa, thách thức,...), hứa hẹn, bộc lộ cảm xúc.

Chú ý: Trong quá trình giao tiếp, cần xác định rõ đối tượng giao tiếp để có những hành động nói phù hợp, đạt hiệu quả giao tiếp cao.

HÀNH ĐỘNG NÓI

III. Luyện tập

Bài tập 1: Trần Quốc Tuấn viết *Hịch tướng sĩ*

Trần Quốc Tuấn viết *Hịch tướng sĩ* nhằm mục đích khích lệ tướng sĩ học tập *Binh thư yếu lược* và lòng yêu nước của tướng sĩ.

- Mục đích của hành động nói trong câu văn "*Nay ta bảo thật các ngươi... làm rửa thịt Văn Nam Vương ở Cảo Nhai*": Khuyên tướng sĩ luôn cảnh

giác cao trước kẻ thù và phải chăm chỉ tập luyện võ nghệ sẵn sàng đánh giặc.

- Vai trò của câu văn trên trong việc thực hiện mục đích chung là khích lệ lòng yêu nước của tướng sĩ trong việc bảo vệ đất nước.

HÀNH ĐỘNG NÓI

Bài tập 2: a

Hành động nói	Mục đích
Bác trai đã khá rồi chứ?	hành động hỏi
Cảm ơn cụ ...mỗi một lăm.	hành động trình bày
Này, bảo bác ấy...cho hoàn hồn.	hành động điều khiển
Vâng, cháu cũng...còn gì.	hứa hẹn, bộc lộ cảm xúc
Thế thì phải giục...rồi đây!	hành động điều khiển

b.

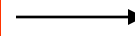
Hành động nói	Mục đích
Đây là trời có ý...làm việc lớn.	trình bày
Chúng tôi nguyện...tổ quốc!	hứa hẹn

HÀNH ĐỘNG NÓI

Bài tập 3 :

Xác định kiểu hành động nói được thực hiện trong câu chứa từ “hứa”.

- Anh phải *hứa* với em không bao giờ để chúng ngồi cách xa nhau.

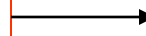
hành động điều khiển

- Anh *hứa* đi.

hành động điều khiển

- Anh xin *hứa*.

hành động hứa

Nh vậy, không phải câu nào có từ hứa cũng là thực hiện hành động hứa. Hành động hứa chỉ được thực hiện khi người nói câu hứa đó phải thuộc ngôi thứ nhất.

Các kiểu hành
động nói

hỏi

điều khiển

cầu khiến

đe dọa

thách thức

...

hứa hẹn

bộc lộ cảm xúc

trình bày

báo tin

kể

tả

nêu ý kiến

dự đoán

...

Các kiểu câu phân loại theo mục đích nói thường được dùng để thực hiện những hành động nói nào?

STT	Kiểu câu	Thực hiện hành động nói
1	Cảm thán	Bộc lộ cảm xúc
2	Nghi vấn	Hỏi
3	Cầu khiến	Điều khiển
4	Trần thuật	Trình bày, hứa hẹn

HƯỚNG DẪN VỀ NHÀ

- * Sưu tâm, tìm một số bài văn, đoạn văn trong đó có sử dụng hành động nói.
- * Làm thêm các bài tập trong Sách bài tập.
- * Chuẩn bị bài “ *Hành động nói* “ (tt)

XIN CHÀN THÀNH CẢM ƠN